

Tyresö kommun
Samhällsbyggnadskontoret
Per Tholander
Vattenstrateg

TJÄNSTESKRIVELSE

2020-03-23

1 (5)

Diarienummer

2018/KS 0065 90

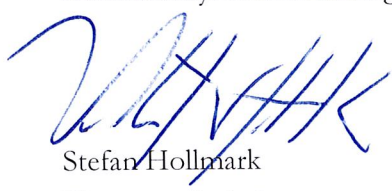
Kommunstyrelsen

Återrapportering av ordförandeuppdrag Fritt fram i Tyresån

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut till kommunstyrelsen

- Återrapporteringen av uppdraget noteras.
- Kommundirektören får i uppdrag att skriva fram separata uppdrag utifrån kontorets förslag till lösningar med förslag till finansiering.

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommundirektör

Sara Kopparberg
Chef samhällsbyggnadskontoret

Sammanfattning

Kommunledningsutskottet i Tyresö kommun har 2018-02-22 (Dnr 2018/KS 0065 90) beslutat om följande ordförandeuppdrag:

Kommundirektören ges i uppdrag att inleda en process i syfte att köpa in Uddby kraft AB, att inleda en process för att återställa Follbrinksströmmen i enlighet med programmet Fritt fram i Tyresån samt att utreda hur dammarna i Nyfors kan anpassas för att uppnå målen i programmet Fritt fram i Tyresån.

Samhällsbyggnadskontoret har i enlighet med Tyresö kommuns projektmodell genomfört en förstudie som sedan bland annat legat till grund för projektplanen ”Åtgärder för en naturlig vattenregim och fria vandringsvägar i Wättingeströmmen” som godkänts av projektets styrgrupp 2020-03-19. Projektet syftar till att skapa fria vandringsvägar mellan Albysjön och Tyresö-Flaten samt naturliga flödesvariationer i Wättingeströmmen. Projektet ska också skapa förutsättningar för att Nyfors och Wättingeströmmen ska bli en omtyckt, välbesökt och tillgänglig plats för Tyresöborna där områdets kulturmiljövärden finns bevarade och utgör en bärande del i områdets gestaltning. Ambitionen är att åtgärderna ska vara genomförda senast år 2024. Uppskattad kostnad är ca 3,2 Mkr.

De delar av uppdraget som handlar om Uddby kraftstation och återställning av Follbrinksströmmen är tänkt att genomföras som uppdrag under ledning av exploateringsenheten.

Beskrivning av ärendet

Tyresåns vattenvårdsförbund har genom utredningen ”Fritt fram i Tyresån” utrett förutsättningarna för en naturligare vattenregim och för att återställa de ursprungliga förutsättningarna för fiskvandring i nedre Tyresån med målsättningen att utreda vilka åtgärder som krävs för att vattenförekomsten ska nå miljö kvalitetsnormen God ekologisk status till 2021.

Kommunledningsutskottet i Tyresö kommun har därefter 2018-02-22 (Dnr 2018/KS 0065 90) beslutat om följande ordförandeuppdrag:

Kommundirektören ges i uppdrag att inleda en process i syfte att köpa in Uddby kraft AB, att inleda en process för att återställa Follbrinksströmmen i enlighet med programmet Fritt fram i Tyresån samt att utreda hur dammarna i Nyfors kan anpassas för att uppnå målen i programmet Fritt fram i Tyresån.

Tyresåns vattenvårdsförbund har 2018-04-03 fattat ett inriktningsbeslut om fria vandringsvägar i Tyresåns utlopp. Förbundets stämma har då beslutat att:

1. Tyresö kommun bör snarast avsluta vattenverksamheten i Nyfors och ansöka om tillstånd att återställa Tyresö-Flatens utlopp. Utloppet bör återställas med utgångspunkt i utredningen ”Fritt fram i Tyresån” och ske i samråd med Tyresåns vattenvårdsförbund.
2. Tyresö kommun om möjligt förvärvar vattenkraftverksamheten i Uddby med syfte att avsluta den. Kommunen bör därefter ansöka om tillstånd att återställa Tyresåns utlopp med utgångspunkt i utredningen ”Fritt fram i Tyresån”. Åtgärden sker i samråd med Tyresåns vattenvårdsförbund.
3. Länsstyrelsen i Stockholm bör vidta rättsliga åtgärder om att förvärva kraftverket ej är möjligt, med syfte att avsluta vattenkraftverksamheten och återställa Tyresåns utlopp. Åtgärden sker i samverkan med Tyresö kommun och Tyresåns vattenvårdsförbund.

Samhällsbyggnadskontorets återrapportering

Med anledning av rubricerat uppdrag har en förstudie genomförts av Tyresö kommuns vattenstrateg på Samhällsbyggnadskontoret i enlighet med Tyresö kommuns projektmodell. Förstudien har utrett förutsättningarna för det fortsatta arbetet med de föreslagna åtgärdsstrategierna, samt konsekvenser av dessa, ur Tyresö kommuns perspektiv. Följande förslag till lösningar har föreslagits i förstudien. Om en prioritering behövs utifrån tillgängliga resurser anges också dessa i prioriteringsordning:

1. Återställning av naturliga flöden och vandringsvägar vid Nyfors. Ett separat projekt bör startas omgående där ett första steg blir att fokusera på utredningar av tröskelnivåer och influensområde samt kulturmiljöfrågan. En ansökan till Miljödomstolen för utrivning av befintlig dammanläggning bör tas fram så snart som möjligt. Arbetet genomförs som ett projekt och bör ledas av översiktsplaneringsenheten.
2. Utredning av de juridiska förutsättningarna gällande dammanläggningen vid Fatburen. Arbetet genomförs som ett uppdrag och bör ledas av exploateringsenheten.
3. Starta dialog med Uddby kraft AB om att förvärva kraftverksfastigheten med tillhörande dämningsrätter. Inled även dialog med övriga kommuner i avrinningsområdet för eventuell medfinansiering samt ta fram ett förslag på vilka möjliga bidrag skulle kunna användas. Arbetet genomförs som ett uppdrag och bör ledas av exploateringsenheten.
4. Genomför återställningsåtgärder i mindre omfattning i de nedre delarna av Follbrinksströmmen. Kan genomföras relativt enkelt, inget projekt behöver startas. Anmälan till Länsstyrelsen om vattenverksamhet krävs. Arbetet genomförs som ett uppdrag och bör ledas av översiktsplaneringsenheten.

Förstudiens rekommendationer om vilka åtgärder som bör prioriteras ur Tyresö kommuns perspektiv samt förslag till projektupplägg för fortsatt åtgärdsarbete har sedan legat till grund för projektbeställningen.

I enlighet med Tyresö kommuns projektmodell har en projektplan med titeln ”Åtgärder för en naturlig vattenregim och fria vandringsvägar i Wättingeströmmen” tagits fram och godkänts av projektets styrgrupp 2020-03-19. Syftet med projektet är att:

- skapa fria vandringsvägar mellan Albysjön och Tyresö-Flaten samt naturliga flödesvariationer i Wättingeströmmen.

- skapa förutsättningar för att Nyfors och Wättingeströmmen ska bli en omtyckt, välbesökt och tillgänglig plats för Tyresöborna där områdets kulturmiljövärden finns bevarade och utgör en bärande del i områdets gestaltning.

Åtgärderna genomförs som en viktig del i arbetet med att uppnå följande övergripande mål:

- Målen i Kommunplan 2019-22 om att kommunens verksamheter ska bidra till att uppfylla FN:s globala hållbarhetsmål, nationella miljömål inkl. ex levande sjöar och vattendrag.
- Skrivningarna i kommunens översiktsplan 2035 om att grönt och blått är en del av Tyresös identitet samt att kommunen i sin planering ska arbeta för att Tyresö har omtyckta och levande vattenmiljöer.
- Miljökvalitetsnormerna för vatten i Tyresån som i sin tur är ett led i att uppnå miljömålen i EUs ramdirektiv för vatten.

För projektet har följande effektmål formulerats:

- Det är fria vandringsvägar för vattenlevande organismer mellan Albysjön och Tyresö-Flaten senast 2024. Wättingeströmmen har god ekologisk status med avseende på hydromorfologisk påverkan senast 2025.
- Utloppet för Tyresö-Flaten är anpassad till ett förändrat klimat så att oacceptabla konsekvenser inte uppstår vid en (teoretisk) klimatkompenserad 100-årsnivå i Tyresö-Flaten.
- Nyfors och Wättingeströmmen är en omtyckt, välbesökt och tillgänglig plats för Tyresöborna. Områdets kulturmiljövärden finns bevarade och utgör en bärande del i områdets gestaltning.

Kostnad för projektet har uppskattats till ca 3,2 Mkr.

De delar av uppdraget som handlar om Uddby kraftstation och återställning av Follbrinksströmmen kommer att genomföras som uppdrag under ledning av exploateringsenheten.